

פתחו את השער / קדיה מולודובסקי

שיר מתוך ספר בשם זה, הוצ' הקיבוץ המאוחד

מתוך: " מחרוזת פרקי ספרות לבית הספר היסודי" מד"ל, חלק א', תשל"ה, עמ' 9-19.

שיר זה הוא שיר משחק. יש ילדים המכירים. את המשחק "שער של זהב" בו עוברים ילדים מתחת לידיהם המשולבות זו בזו של זוג ילדים. השיר מזכיר משחק זה.

מבנה השיר

לשיר מבנה סימטרי; בו שלושה בתים. שתי השורות הראשונות בכל בית חוזרות, אלו שורות ארוכות. אחריהן באות שורות בנות מילה אחת והבית מסתיים בשתי שורות בנות שתי מילים. מבנה השיר מאפשר לשער שהשורות הארוכות הפותחות את הבית מתארות את השער. השער נפתח בהרחבה, דבר המודגש בחזרה. על המילה "פתחו" - "פתחו את השער, פתחוהו רחב". השורות הקצרות מתארות את השרשרת העוברת דרכו, כש-ו"ו החיבור מציינת את הקשר בין חלקי השרשרת (במקום לכתוב: אבא, אמא, כתבה המשוררת: אבא, ואמא, ואח).

קצבו של השיר מניע את הקורא לתנועה ולמשחק, ואילו אווירתו הפנימית שלווה ומרגיעה - ללא קונפליקטים ובלי מתיחות.

מהי שרשרת הזהב? על סמך מה נבחרו המילים המייצגות אותה?

א. יש המניחים, שבחירת המילים היא מקרית ואינה משמעותית. השיר הוא שיר משחק והמילים נבחרו לפי צורכי המשחק בלבד. כידוע, אוהבים הילדים לחוש את הקצב שבשיר. בהתאם לטענה זו כל חיפוש משמעויות תוכניות, עלול לפגוע באווירת השיר.

ב. הנחה אחרת טוענת, שהחוליות הן אמנם חלק מאופיו המשחקי של השיר, אולם בחירת המילים היא משמעותית. רוב המילים מציינות אח חברי המשפחה, פותחות בבני המשפחה הקרובים ביותר ועוברות אל המשפחה המורחבת. הכנסת "חתן וכלה" לתמונה, יוצרת מצב-רוח של חגיגה משפחתית וכהשלמה לכך באים פרטי הכיבוד בבית השלישי.

דרך הוראתו של השיר תושפע מנטייתו של המורה להסכים עם גרסה זו או אחרת (על כך - ראה להלן).

פעילויות סביב הוראת השיר

יש לשער, שטבעו של השיר מזמין פעילויות הקשורות בעיקר בקצב ובאווירת המשחק שבו.

א. **קריאה** - מספר ילדים קוראים בקול, זה אחר זה, והכיתה קולטת את הקצב.

ב. **האזנה לתקליט** - בביצוע שולי נתן.

ג. **משחק** - הילדים יכולים להציע משחקים לפי השיר. אם הילדים לא יציעו את המשחק יכול המורה ליזום אותו. למשל: שני ילדים או יותר יוצרים "שער" - והמשחקים האחרים עוברים דרכו, אגב שירה או דקלום,

ד. **דיון** - אם המורה מקבל את הגרסה המייחסת חשיבות ומשמעות לבחירת מילות-השרשרת, יתעורר דיון סביב בחירתן המסוימת של המילים לציון השלשלת בנוסח: "**מדוע נבחרו דווקא מילים אלו?**" או: "**מה מזכירות לך מילים אלו?**". מורה המקבל את הגרסה הראשונה, יימנע כמובן מכל טיפול בנושא.

בזכות אווירתו הרגועה של השיר, ישקול המורה, מתי כדאי להציעו לכיתה. במבחר שלנו הצענו מספר שירים שיש בהם מתיחות (כמו "דני גיבור"). ייתכן שכדאי להציע שיר זה לאחר סדרה של שירים שעניינם קונפליקטים ומתיחות. יהיה בכך שירות למען הרגעת האווירה. אפשר גם להציע את קריאת השיר והמשחקים בעקבותיו, כפעילות בשיעור חברה או אף במסיבה.